

ทิศทาง..

มาตรฐานการรายงานทางการเงินไทย

สู่มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ

กลับมาพบกันอีกครั้งกับข่าวสารมาตรฐานการรายงานทางการเงิน หลังจากที่ห่างหายไปนาน คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2560 เลือกระเบียบคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี คือ รศ. ดร.สมชาย สุภัทรกุล และได้มีมติกำหนดทิศทางของมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย โดยกำหนดแผนในการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินไทยสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ หรือ Roadmap to TFRS โดยบังคับใช้ภายใน 1 ปีนับจากวันที่ IFRS มีผลบังคับใช้ การเปลี่ยนแปลงในมาตรฐานฯที่มีผลบังคับใช้ในปี 2561 ไม่น่าจะมีผลกระทบต่อตัวเลขในงบการเงิน จนกว่าจะถึงปี 2562

สภาวิชาชีพบัญชีเตรียมที่จะนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่ออกมาใช้จำนวน 4 ฉบับในอนาคตอันใกล้ ได้แก่ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (โดยทั้งสองฉบับคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2562) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า (คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2563) และ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาประกันภัย (คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2565) เพื่อให้ก้าวทันกับการพัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศและทำให้งบการเงินสามารถสะท้อนเนื้อหาของรายการธุรกิจเนื่องด้วยลักษณะธุรกิจและรายการค้ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้มาตรฐานการรายงานทางการเงินต้องมีการปรับตัวให้ทันตามโลกธุรกิจ

ในโอกาสนี้ สภาวิชาชีพบัญชีขอสื่อสารความเข้าใจเบื้องต้นสำหรับมาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่ทั้ง 4 ฉบับถึงผลกระทบของบัญชีต่อธุรกิจ รวมถึงผลของการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่มาใช้ต่อผู้ใช้งบการเงิน เพื่อให้ธุรกิจตระหนักถึงผลกระทบและเตรียมตัวสำหรับมาตรฐานฯใหม่ดังกล่าว ซึ่งสามารถสรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้

เริ่มที่มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน ซึ่งจะกำหนดถึงวิธีการปฏิบัติทางบัญชี ได้แก่ การจัดประเภทและการวัดมูลค่าของรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน การด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน และการบัญชีป้องกันความเสี่ยงให้สะท้อนรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจ (Business Model) รูปแบบการบริหารสินทรัพย์ และสอดคล้องกับการบริหารความเสี่ยงของกิจการอย่างชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้นจากมาตรฐานฯเดิมที่ประเทศไทยใช้อยู่ ณ ปัจจุบัน โดยธุรกิจทั้งสถาบันการเงิน ประกันภัย ประกันชีวิตและธุรกิจไม่ใช่สถาบันการเงินต้องเตรียมพร้อมจากการใช้มาตรฐานฯฉบับนี้ ซึ่งธุรกิจต่าง ๆ ต้องประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและจัดเตรียมข้อมูลและระบบต่าง ๆ เช่น ระบบหลักในการดำเนินงานธุรกิจ (Core System) เพื่อจัดประเภทและวัดมูลค่าของเครื่องมือทางการเงินให้สะท้อนรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจ และการนำวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate) มาวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน รวมถึงการประเมินผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน โดยพิจารณาผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจและนโยบายการดำเนินงานรวมทั้งความเสี่ยงของกิจการเองที่จะส่งผลกระทบต่อกิจการต่าง ๆ มีผลการดำเนินงานที่ขาดทุน เป็นต้น

ฉบับต่อมา คือ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ซึ่งกำหนดหลักการในการรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจากการทำสัญญากับลูกค้าในทุกประเภทธุรกิจ โดยพิจารณาตามสัญญาที่ทำกับลูกค้า ที่สะท้อน Business Model ของกิจการ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการรับรู้รายได้ไว้ 5 ขั้นตอน เริ่มจากการระบุสัญญาพร้อมทั้งระบุไว้ในสัญญาแต่ละฉบับกิจการมีภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาอะไรกับลูกค้าบ้าง จากนั้นกิจการกำหนดราคาของรายการ แล้วจึงปันส่วนดังกล่าวให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาอย่างเหมาะสม และในขั้นสุดท้ายกิจการต้องรับรู้รายได้ตามภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาสำเร็จแล้วเสร็จแล้ว ซึ่งธุรกิจที่ต้องเตรียมพร้อมจาก

การใช้มาตรฐานฯฉบับนี้คือธุรกิจที่มีภาระต้องปฏิบัติตามสัญญา มากกว่า 1 ภาระขึ้นไป ดังนั้นกิจการจะต้องเริ่มเก็บรวบรวมสัญญาแยกภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญาและเก็บข้อมูลราคาขายแบบเอกเทศแต่ละประเภท โดยบางธุรกรรมการขายอาจมีเงื่อนไขการรับรู้รายได้ที่เดียวทั้งจำนวนทันทีหรือทยอยการรับรู้ เช่น การขายแฟงการให้บริการหรือรับประกัน ธุรกิจโทรคมนาคม (ขายเครื่องโทรศัพท์พร้อมแพคเกจค่าโทรและการใช้อินเทอร์เน็ต) ธุรกิจเทคโนโลยี (ขายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พร้อมการติดตั้งและการรับประกันตลอดอายุการใช้งาน) เป็นต้น

ในส่วนของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า จะมีผลกระทบอย่างมากกับกิจการที่มีการทำสัญญาเช่า โดยเฉพาะในด้านของผู้เช่า เดิมมาตรฐานฯมีการจำแนกสัญญาเช่าดำเนินงานและสัญญาเช่าการเงิน ดังนั้นจึงอาจทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างกิจการที่มีสัญญาเช่าการเงิน และกิจการที่มีสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยการทำสัญญาเช่าดำเนินงานจะส่งผลให้ฐานะการเงินและอัตราส่วนทางการเงินดูมีสภาพคล่อง เนื่องจากกิจการนั้นไม่รับรู้สินทรัพย์และหนี้สินเข้าในงบการเงิน (Off Balance Sheet Item) มาตรฐานฯฉบับใหม่นี้จึงออกมาเพื่อลดปัญหาในเรื่องของการบันทึกบัญชีที่แตกต่างกันข้างต้น โดยกำหนดให้ผู้เช่าต้องรับรู้รายการ “สิทธิการใช้สินทรัพย์ (Right-Of-Use Asset : ROU)” และหนี้สินตามสัญญาเช่าเข้าในงบการเงินหากสัญญาเช่านั้นมีอายุเกินกว่า 12 เดือน และเป็นสัญญาเช่าที่ยกเลิกไม่ได้ รวมถึงสัญญาเช่าที่มีอายุไม่เกิน 1 ปี แต่มีเงื่อนไขที่สามารถต่ออายุได้ แต่ไม่บังคับใช้สำหรับสัญญาเช่าซึ่งสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ ทำให้บริษัทจะมีสินทรัพย์และหนี้สินในงบการเงินเพิ่มขึ้น ผลคืองบการเงินจะสะท้อนความเป็นจริงและเปรียบเทียบกันได้มากขึ้น รวมถึงนักวิเคราะห์ทางการเงินก็สามารถนำข้อมูลในงบการเงินไปใช้ได้โดยไม่ต้องทำการปรับปรุงรายการเหมือนในอดีต โดยธุรกิจที่ต้องเตรียมพร้อมมากที่สุดจากการใช้มาตรฐานฯฉบับนี้คือทุกธุรกิจที่มีการทำสัญญาเช่าไว้ในฐานะผู้เช่า โดยเฉพาะธุรกิจสายการบิน ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจธนาคารและสถาบันการเงิน และธุรกิจพลังงาน ฯลฯ

ฉบับสุดท้ายที่จะกล่าวถึง คือ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาประกันภัย ซึ่งมาตรฐานฯฉบับนี้เป็นฉบับใหม่ล่าสุดที่จะมีผลกระทบอย่างมากกับธุรกิจประกันภัย ธุรกิจประกันชีวิต และธุรกิจที่มีการออกสัญญาประกันภัย มาตรฐานฯฉบับนี้จะกล่าวถึงหลักการรับรู้และวัดมูลค่าขององค์ประกอบที่เป็นเงินฝาก (หนี้สินทางการเงิน)

นอกจากองค์ประกอบที่เป็นรายได้ค่าเบี้ยประกันภัย ซึ่งต้องพิจารณาจาก ประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตคิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบันและ ปรับด้วยปัจจัยเสี่ยงด้านประกันภัย (Explicit Risk Adjustment for Insurance Risk) โดยอัตราคิดลดจะสะท้อนลักษณะของสัญญาประกันภัย และสะท้อนความทันต่อเวลา (Timely Basis)

สภาวิชาชีพบัญชีหวังว่าผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทุกท่านจะได้รับ ทราบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานฯดังกล่าว และเล็งเห็นว่าประโยชน์ ของการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ทั้ง 4 ฉบับ จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้เห็นตัวเลขที่สะท้อนรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจ ที่ชัดเจนขึ้น รวมถึงจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินโดยเฉพาะนักลงทุนและผู้ให้ สินเชื่อสามารถทำการตัดสินใจได้ดีมากขึ้น และมาตรฐานฯฉบับใหม่ ทั้ง 4 ฉบับนั้นจะส่งผลให้งบการเงินของธุรกิจต่าง ๆ สะท้อนสภาพแวดล้อม ทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถนำงบการเงินมาเปรียบเทียบกันได้ มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาให้กับธุรกิจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ ทางการบัญชีที่ยังไม่มีความชัดเจนหรือในประเด็นทางบัญชีที่ต้องอาศัย ดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนั้นทุกธุรกิจควรเริ่มเตรียมความพร้อม เก็บข้อมูลสำหรับมาตรฐานฯแต่ละฉบับ รวมถึงศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นกับงบการเงิน และกระบวนการทำงานของบริษัท อีกทั้งต้อง สื่อสารให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้เข้าใจ เพื่อลดผลกระทบ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำมาตรฐานฯใหม่ทั้ง 4 ฉบับมาใช้ในอนาคต

โดย.. อุดม ธนรัตน์พงศ์ และ วิโรฒ เตชะวรินทร์เลิศ
นักวิชาการส่วนวิชาการมาตรฐานการบัญชี

เรามาดูความคิดเห็นของผู้ที่อยู่ในแวดวงการค้าหนด มาตรฐานการบัญชี ว่าแต่ละท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับทิศทางมาตรฐาน บัญชีไทย อย่างไร?

“มาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทยได้รับการพัฒนา ให้ทัดเทียมข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่าง ประเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ฝ่ายบริหารของกิจการ บุคคลากรที่อยู่ในส่วนอื่น ๆ ของกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบ และนักวิเคราะห์หลักทรัพย์เป็นสิ่งที่จะต้อง ทำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงาน ทางการเงินนั้นวันยังมีความซับซ้อนมากขึ้น ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับมาตรฐานฯ ของผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ตลอดจนการนำ ข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินไปใช้ในทาง ที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้มาตรฐานฯ สามารถ นำไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์แบบและสอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของผู้ออกมาตรฐานฯ”

รศ. ดร.วรศักดิ์ กุมบานนท์
ที่ปรึกษาในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

“มาตรฐานการบัญชี ควรก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้งบการเงิน ทางการเงินและผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ เอื้อต่อ การเติบโตและการพัฒนาธุรกิจ พร้อมทั้งส่งเสริม ให้เกิดหลักธรรมาภิบาลที่ดี”

รศ. ดร.นพวงศ์ นาคกับที
กรรมการในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

“ในยุคโลกไร้พรมแดนที่มีการลงทุนข้ามชาติเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่นทุกวันนี้ ประเทศไทยคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องนำมาตราฐาน การรายงานทางการเงินที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกมาถือปฏิบัติ เพื่อให้ข้อมูลในงบการเงิน มีความน่าเชื่อถือ มีความโปร่งใส และ นำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้ สภาวิชาชีพบัญชีได้มีการ พัฒนาและผลักดันให้มีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ระหว่างประเทศมาถือปฏิบัติมาโดยตลอด จนถึงปัจจุบันนี้ มาตรฐานฉบับต่าง ๆ ยกเว้นกลุ่มเครื่องมือทางการเงินได้ก้าวทัน IFRS แล้ว สำหรับมาตรฐานกลุ่มเครื่องมือทางการเงินซึ่ง สภาวิชาชีพบัญชีได้มีการศึกษาผลกระทบ วิเคราะห์ปัญหาใน ทางปฏิบัติ ตลอดจนทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม ให้กับ ผู้เกี่ยวข้อง กระบวนการเหล่านี้ ได้ทำขึ้นมาเป็นเวลานาน และได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานกำกับดูแล ภาคเอกชนต่าง ๆ ในปี 2562 นี้ก็เป็นเวลาที่เหมาะสมที่ประเทศไทย จะใช้มาตรฐานในกลุ่มนี้ และเป็นประเทศที่ก้าวสู่

การนำ IFRS มาใช้เต็มรูปแบบ”

พศ.วิภาดา ตันติประภา
กรรมการและเลขานุการ
ในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

“จากอดีตสู่ปัจจุบันและแผนงานในอนาคต สภาวิชาชีพบัญชี ได้พัฒนาระดับมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย ให้ก้าวทันกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นภาษาทางการค้าสากล ในขณะที่เดียวกันยังได้ศึกษาถึงปัญหา และแนวทางการช่วยเหลือในการนำเอามาตรฐานฯ มาปฏิบัติใช้ เพื่อให้กิจการสามารถสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียในกิจการ ผ่านรายงานทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบททางธุรกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ มาตรฐานฯของไทยยังได้รับการ ปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับกิจการที่มีสภาพแวดล้อม ทางธุรกิจที่มีความซับซ้อนที่ต่างกันไป ไม่ว่าจะ เป็นกิจการ PAEs หรือ กิจการ NPAEs”

ดร.สันสกฤต วิจิตรเสถียร
กรรมการในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

“มาตรฐานการบัญชีของไทย จะก้าวสู่ความเป็นสากลอย่าง เต็มรูปแบบในปี 2562 ซึ่งจะเป็นปีที่มาตรฐานการบัญชี เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน จะมีผลบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก และเป็นการสอดคล้องกับการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ที่ส่วนหนึ่ง จะมุ่งสู่เทคโนโลยีด้านการเงิน (Fintech) และยังเป็นการเพิ่ม ศักยภาพและโอกาสในการประกอบวิชาชีพบัญชี ไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอีกด้วย”

คุณสมบุญ สุทธิศิริกัญญา
กรรมการในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

โดย.. คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี